



პროფესიული განათლება
ეკონომიკის განვითარებისთვის
INDUSTRY-LED SKILLS AND
WORKFORCE DEVELOPMENT



პროფესიული განათლების განვითარების (ISWD) პროექტის გარემოსდაცვითი და სოციალური მოთხოვნები სრული აპლიკაციის საფეხურისთვის

სამუშაო შეხვედრა აპლიკანტების გარემოს დაცვის ექსპერტებთან

**ISWD-ის ტექნიკური მხარდაჭერის გუნდი
დეკემბერი, 2015 წ.**

პრეზენტაციის ამოცანები

- მარეგულირებელი გარემოსდაცვითი და სოციალური სტანდარტები
- ინფორმაცია და დოკუმენტაცია, რომელიც წარმოდგენილი უნდა იყოს ბუნებრივი და სოციალური გარემოს დაცვის საკითხებთან დაკავშირებით ISWD PICG პროექტის სრულ აპლიკაციის საფეხურზე
- ინფორმაციის გასაჯაროება და დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების პროცედურა
- გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული კითხვები "კითხვა-პასუხის" ფაილში

მარეგულირებელი სტანდარტები

- საქართველოს გარემოს დაცვის და სოციალური დაცვის კანონმდებლობა (<https://matsne.gov.ge>)
- ათასწლეულის გამოწვევის კორპორაციის (MCC) გარემოსდაცვითი სახელმძღვანელო (<https://www.mcc.gov/pages/docs/doc/environmental-guidelines>)
- საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) გარემოს დაცვის და სოციალური სტანდარტები (2012) (<http://www.ifc.org/performancestandards>)
- ათასწლეულის გამოწვევის ფონდი-საქართველოს გარემოს დაცვის და სოციალური მართვის სისტემა (ESMS) (<http://www.mcageorgia.ge/index.php/main/environment>)

საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) გარემოს დაცვის და სოციალური სტანდარტები (2012)

- სამოქმედო სტანდარტი (PS) 1: გარემოსდაცვითი და სოციალური რისკების და ზემოქმედების შეფასება და მართვა
- PS 2: მუშახელი და შრომის პირობები
- PS 3: რესურსეფექტურობა და დაბინძურების თავიდან აცილება
- PS 4: მოსახლეობის ჯანმრთელობა, უსაფრთხოება და უშიშროება
- PS 5: მიწის შესყიდვა და იძულებითი ადგილმონაცვლეობა
- PS 6: ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და ცოცხალი ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა
- PS 7: მკვიდრი მოსახლეობა
- PS 8: კულტურული მემკვიდრეობა

სრული აპლიკაციის საფეხურზე საჭირო ინფორმაცია და დოკუმენტაცია, დაკავშირებული ბუნებრივ და სოციალური გარემოს დაცვის საკითხებთან

- ბუნებრივი და სოციალური გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული ინფორმაცია სრული აპლიკაციის ფორმაში
- ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (ბსგზშ)/გარემოსდაცვითი ანგარიში
 - ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვის და მონიტორინგის გეგმები
- დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა და გასაჩივრების მექანიზმი
- ინფორმაციის გასაჯაროებაზე და დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების გამართვა დაგეგმილი პროექტსა და მასთან დაკავშირებული გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებით

გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული კითხვები

"კითხვა-პასუხის" ფაილში

Q: საჭიროა თუ არა ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი დოკუმენტი, თუ განმცხადებელი არ გეგმავს ინფრასტრუქტურულ/ სარემონტო სამუშაოებს?

A: მოქმედი სტანდარტები მოითხოვს ყველა შესაძლო ზემოქმედების და რისკის იდენტიფიკაციას, რომელსაც შეიძლება ადგილი ჰქონდეს დაგეგმილი ღონისძიებების განხორციელებისას. გარემოზე ზემოქმედების შეფასება (ბსგშ/ ESIA) / გარემოსდაცვითი მიმოხილვა (ER) არის გარემოზე ზემოქმედების / რისკის იდენტიფიკაციის ინსტრუმენტი. აქედან გამომდინარე, ყველა განმცხადებელმა უნდა მოამზადოს ESIA / ER დოკუმენტი.

კონცეფციის ეტაპზე შერჩეული პროექტები შეფასდა როგორც B ან C კატეგორიის, განმცხადებელმა უნდა წარმოადგინონ მხოლოდ შემოკლებული ბსგშ-ს, ანუ გარემოსდაცვითი მიმოხილვითი დოკუმენტი (ER).

ყველა განმცხადებელმა უნდა წარმოადგინოს დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობის გეგმა და მისი განუყოფელი ნაწილი გასაჩივრების მექანიზმი.

ბუნებრივი და სოციალური გარემოს დაცვასთან დაკავშირებული საკითხები სრული აპლიკაციის ფორმაში

ნაწილი 1 აღწერა

ნაწილი 1.6. დასაბუთება, პუნქტი 1.6.5

ნაწილი 1.8. მეთოდოლოგია, პუნქტი 1.8.4

ნაწილი 1.9 ხანგრძლივობა და საქმიანობის განხორციელების გეგმა

ნაწილი 2 მოსალოდნელი შედეგები

ნაწილი 2.1 სავარაუდო გავლენა სამიზნე ჯგუფებზე/
ბენეფიციარებზე, პუნქტი 2.1.6, პუნქტი 2.1.8

ნაწილი 2.2 კონკრეტული შედეგები

ნაწილი 2.3 მდგრადობა, პუნქტი 2.3.4, პუნქტი 2.3.5

ნაწილი 3 ლოგიკური ჩარჩო

ნაწილი 4 პროექტის ბიუჯეტი

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 1 აღწერა)

ნაწილი 1.6. დასაბუთება, პუნქტი 1.6.5 (პრობლემის აღწერა)

- მოკლედ აღწერეთ გარემოს დაცვის, მ.შ. მუშახელის ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების საკითხები, რომელებიც გვხდება კონკრეტულ ინდუსტრიულ სექტორში და/ან თქვენს სასწავლებელში. ეს შეიძლება იყოს:
 - შრომის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ინციდენტების, ან პროფესიული დაავადებების მაღალი მაჩვენებელი
 - შრომის უსაფრთხოების ზომების, მაგ, პირადი დაცვის საშუალებების არარსებობა
 - გარემოს დაბინძურება და გარემოს ხარისხის სტანდარტების დარღვევა
 - მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული საკითხები, კონფლიქტები ადგილობრივ მოსახლეობასთან და სხვა.

პუნქტი 1.6.5 (პრობლემის გამომვლენის მეთოდები და მათი გადაწყვეტის სტრატეგიები)

- აღწერეთ, რა მეთოდები გამოიყენეთ პრობლემის გამოსავლენად. ეს შეიძლება იყოს: მოცემულ ინდუსტრიულ სექტორში, ან თქვენს სასწავლებელში შრომის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ჩანაწერები, თქვენს მიერ განხორციელებული სპეციალური კვლევები, სხვადასხვა პუბლიკაციები, დაინტერესებულ მხარეთა საჩივრები და სხვა.
- მოკლედ აღწერეთ პრობლემის გადაჭრის თქვენეული სტრატეგია და მიდგომა, მაგ, ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმა, სასწავლებლის შენობა-ნაგებობების და აღჭურვილობის მოდიფიკაცია, შრომის უსაფრთხოების ტრენინგების ჩატარება და სხვა.

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 1 აღწერა)

ნაწილი 1.8. მეთოდოლოგია, პუნქტი 1.8.4

- გარემოსდაცვით და სოციალური პრობლემების გამოსავლენად და აღმოსაფხვრელად გამოყენებული მეთოდოლოგია და მიდგომები შეიძლება მოიცავდეს:
- ბსგზშ-ს/გარემოსდაცვით ანგარიშის მომზადებას, რომლის მეშვეობითაც გამოვლინდება სარეაბილიტაციო სამუშაოებთან და სატრენინგო კურსის მიწოდებასთან დაკავშირებული რისკები
 - ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვისა და მონიტორინგის გეგმების მომზადება და განხორციელება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისას გამოვლენილი რისკების საპასუხოდ
 - ტრენინგ მოდულის შემუშავება შრომის უსაფრთხოების საკითხებზე, სახიფათო მასალების მართვაზე, ნარჩენების მართვაზე და სხვა.

ნაწილი 1.9 ხანგრძლივობა და საქმიანობის განხორციელების გეგმა

- საქმიანობის განხორციელების გეგმა უნდა მოიცავდეს გარემოს, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის ღონისძიებებსაც.

№	საქმიანობა/შედეგი	ნიშნული/საფუძური	შუალედური შედეგები	პერიოდი (წელი, კვარტალი, კვირა)	აუცილებელი რესურსები		განხორციელების (შესყიდვის პროცედურა)
					გრანტით მოთხოვნილი თანხა	გრანტიორის თანადაფინანსება	

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 2 მოსალოდნელი შედეგები)

ნაწილი 2.1 სავარაუდო გავლენა სამიზნე ჯგუფებზე/ ბენეფიციარებზე, პუნქტი 2.1.6 (ურთიერთგადამფარავი საკითხები)

- სამიზნე ჯგუფებზე/ ბენეფიციარებზე სხვა ზემოქმედებებს შორის, გთხოვთ აღწეროთ ESP-სთან დაკავშირებული ზემოქმედება, მაგალითად, თუ როგორ გააუმჯობესებს თქვენი პროექტი სამიზნე ჯგუფების / ბენეფიციარების ბუნებრივ და სოციალურ გარემოსთან და ჯანმრთელობასთან (EHS)დაკავშირებულ მდგომარეობას
- ვინ იქნება მოცემული ღონისძიებების სამიზნე ჯგუფი/ ბენეფიციარი

პუნქტი 2.1.8: (საუკეთესო გამოცდილება)

➤ საუკეთესო გამოცდილების აღწერისას მოიყვანეთ გარემოს, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების საკითხებთან დაკავშირებული ის საუკეთესო გამოცდილებაც, რომელსაც პროექტის ფარგლებში დანერგავთ თქვენს სასწავლებელში, ან გაავრცელებთ ინდუსტრიულ სექტორში.

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 2 მოსალოდნელი შედეგები)

ნაწილი 2.2 კონკრეტული შედეგები:

- პროექტის სხვა შედეგებთან ერთად აღწერეთ, თუ რა გაუმჯობესდება თქვენს სასწავლებელში ან ინდუსტრიულ სექტორში გარემოს, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების მართვის საკითხებთან დაკავშირებით.
- შეძლებისდაგვარად მოიყვანეთ რაოდენობრივი მაჩვენებლები
- პროექტის შედეგები შეიძლება ფორმულირებული იყოს შემდეგნაირად:
 - სასწავლებლის X მასწავლებელმა და Y სტუდენტმა, ასევე საწარმოებიდან Z პერსონალმა გაიარა გარემოს, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების მართვის ტრენინგები
 - სასწავლებელში შრომის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ინციდენტები 1%-ით შემცირდა, პროფესიულ დაავადებათა რიცხვი 0.5% შემცირდა
 - სასწავლებლის X მასწავლებელს და Y სტუდენტს უსაფრთხო გარემო ექნება პრაქტიკული მეცადინეობებისას
 - სასწავლებლის/ ინდუსტრიული სექტორის ზემოქმედების გამო ადგილობრივი მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული შემთხვევები 90%-ით შემცირდა
 - მოსახლეობის საჩივრების რაოდენობა 50%-ით შემცირდა
 - დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა X შეხვედრა, მათი ჩართულობის უზრუნველსაყოფად

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 2 მოსალოდნელი შედეგები)

ნაწილი 2.3 მდგრადობა, პუნქტი 2.3.4: (ეკოლოგიური მდგრადობა)

თუ პროექტი ითვალისწინებს გარემოსდაცვითი მართვის გაუმჯობესებას თქვენს სასწავლებელში, ან ინდუსტრიულ სექტორში, აღწერეთ რამდენად საჭირო იქნება გარემოსდაცვითი მდგრადობის გეგმა და სხვა ღონისძიებები, რომლებიც ამ კუთხით მოსალოდნელი შედეგების მდგრადობას უზრუნველყოფს. ეს შეიძლება იყოს:

- ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვის სისტემის შემუშავება და დანერგვა, გარემოსდაცვითი პროგრამების განხორციელება
- საწარმოო სექტორის საჭიროებების პერიოდული კვლევა, რათა შემუშავებული იქნას ან განახლდეს გარემოსდაცვითი ტრენინგები და სხვა

ნაწილი 2.3 მდგრადობა, პუნქტი 2.3.5: (სხვა გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხები)

- აღწერეთ, თუ რა მიდგომებს გამოიყენებთ შრომის უსაფრთხოების და გარემოს დაცვის კუთხით მიღწეული შედეგების მდგრადობისთვის. ეს შეიძლება იყოს:
- რეგულარული გარემოსდაცვითი მონიტორინგი, შრომის უსაფრთხოების ინციდენტების აღრიცხვა და ანალიზი სასწავლებელში, ან პარტნიორ საწარმოში
 - სასწავლებლის პერსონალისა და სტუდენტების რეგულარული ტრენინგები შრომის უსაფრთხოების საკითხებზე
 - პარტნიორი საწარმოების საჭიროებების პერიოდული კვლევა, რის საფუძველზეც დაიხვეწება და გაფართოვდება შრომის უსაფრთხოების და გარემოსდაცვითი ტრენინგ-მოდულები და სხვა.

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 3 ლოგიკური ჩარჩო)

- პროექტის ლოგიკურ ჩარჩოში შეიტანეთ გარემოს, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაცვის საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციაც (მაგ, კონკრეტული ამოცანები, მოსალოდნელი შედეგები, საქმიანობა)

	საქმიანობის ლოგიკა	შედეგების ობიექტურად შემოწმებადი ინდიკატორები	შემოწმების (ვერიფიკაციის) წყაროები და ინსტრუმენტები	დაშვებები
საერთო მიზნები				
კონკრეტული ამოცანა				
მოსალოდნელი შედეგები				
საქმიანობა				

სრული აპლიკაციის ფორმა (ნაწილი 4 პროექტის ბიუჯეტი)

- გარემოსდაცვით და სოციალური ღონისძიებების ხარჯები პროექტის ბიუჯეტში უნდა იყოს შეტანილი, რათა უზრუნველყოფილი იყოს მათი განხორციელება

ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (ბსგზშ)/ გარემოსდაცვითი ანგარიში

სარჩევი (მომზადებულია შაბლონი, რომელშიც ყველა ს შინაარსთან დაკავშირებით
მოცემულია ინსტრუქცია)

- | | |
|---|---|
| 0. რეზიუმე | 6. პროექტის აღწერა |
| 1. შესავალი | 7. ალტერნატივების ანალიზი |
| 2. პროექტის დასაბუთება | 8. ბუნებრივი და სოციალური გარემოს ფონური
მონაცემები |
| 3. სკოპინგი | 9. ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე
ზემოქმედება |
| 4. დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციები | 10. ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე
ზემოქმედების მართვის გეგმა |
| 5. საკანონმდებლო და ადმინისტრაციული ჩარჩო | |

სამუშაოთა მოცულობა → აპლიკაციები განეკუთვნება **B** და **C** კატეგორიის პროექტებს და მათთვის
საკმარისია შემოკლებული ბსგზშ-ს/გარემოსდაცვითი შეფასების ანგარიში.

- გარემოს შესახებ თეორიული კვლევის შედეგები საკმარისია საბაზისო მონაცემების
წარმოსადგენად
- ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასება უნდა მოიცავდეს ყველა სფეროს,
რომელზეც კი დაგეგმილმა საქმიანობებმა შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს

ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვის და მონიტორინგის გეგმები

ყველა პოტენციურად მაღალი ზემოქმედებისა და რისკისთვის უნდა შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებები, გამოიყენეთ მსოფლიო ბანკის გარემოს, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაცვის სახელმძღვანელო დოკუმენტი და საუკეთესო გამოცდილება

ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმა

#	პროექტის საქმიანობა	პოტენციური ზემოქმედების აღწერა	დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებები	შემარბილებელ ღონისძიებებზე პასუხისმგებელი პირი	ზედამხედველობაზე ე პასუხისმგებელი მხარე	შემარბილებელი ღონისძიებების ღირებულება
1	კომპონენტი 1					
	საქმიანობა 1					
	საქმიანობა 2					
	საქმიანობა 3					
2	კომპონენტი 2					
	საქმიანობა 1					
	საქმიანობა 2					
	საქმიანობა 3					
					

ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მონიტორინგის გეგმა

#	პროექტის საქმიანობა	მონიტორინგის პარამეტრი	მონიტორინგის მიზანი	ადგილმდებარე ეობა	მონიტორი ნგის მეთოდები	მონიტორინგის სიხშირე	პასუხისმგებელი ი მხარე	ღირებულება
1	კომპონენტი 1							
	საქმიანობა 1							
	საქმიანობა 2							
	საქმიანობა 3							
2	კომპონენტი 2							
	საქმიანობა 1							
	საქმიანობა 2							
	საქმიანობა 3							
							

- დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა (SEP)
- გასაჩივრების მექანიზმი
- ინფორმაციის გასაჯაროება და დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციები
 - ბსზშ/გარემოსდაცვითი შეფასება, არატექნიკური რეზიუმე, ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა უნდა გასაჯაროვდეს და ხელმისაწვდომი უნდა იყოს **TVET** სასწავლებელში (ბეჭდური და ელექტრონული ვერსიები) და მის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე (არსებობის შემთხვევაში)
 - გასაჯაროების პერიოდი შეადგენს მინიმუმ **30** დღეს
 - ამ პერიოდის დასრულების შემდეგ უნდა მოეწყოს საჯარო კონსულტაციები, შედეგები უნდა აისახოს შეხვედრების ოქმებში და დაერთოს გარემოსდაცვით შეფასებას
 - დაინტერესებულ მხარეთა კომენტარები უნდა იყოს გათვალისწინებული ბსზშ-ს/გარემოსდაცვითი ანგარიშის და გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმაში

შენიშვნა: რეკომენდირებული ა დროულად მოხდეს ინფორმაციის გასაჯაროება და საჯარო კონსულტაციების პროცედურის ორგანიზება

შემოწმება (Due Diligence) და ტექნიკური დახმარება

➤ ISWD პროექტის ტექნიკური გუნდი:

- უზრუნველყოფს მიმდინარე კონსულტაციებს
- შემოწმების ეტაპზე (Due Diligence stage) განახორციელებს ადგილზე ვიზიტებს , რათა გაარკვიონ ESIA/ER დოკუმენტები რამდენად საკმარისად ასახავენ პროექტით დაგეგმილი საქმიანობების ყველა გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხებს
- შემოწმების ეტაპზე (Due Diligence stage) მიღებული შედეგების საფუძველზე განმცხადებელთან მჭიდრო კავშირში დაეხმარება მათ დახვეწონ დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებები და თავიდან აიცილონ გარემოსდაცვითი და სოციალური პრობლემები

შენიშვნა: თუ განმცხადებელი **ISWD TAT** რეკომენდაციებიდან გამომდინარე შეცვლის **ESMP**-ის , მაშინ აუცილებლად უნდა მოხდეს შესაბამის ად შეწორება ბიუჯეტშიც.

მადლობა!

iswd@pem-consult.de

